

Sygn. akt I C 197/23

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 lipca 2023 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	Sędzia Sądu Okręgowego Katarzyna Krasny
Protokolant:	Starszy sekretarz sądowy Izabela Kawczuga

po rozpoznaniu w dniu 26 czerwca 2023 r. w S. na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki Akcyjnej w W.

przeciwko G. D. i M. D.

o zapłatę i ewentualnie o zapłatę

I oddala powództwo w całości,

II ustala, że koszty postępowania w całości ponosi powód (...) Spółka Akcyjna w W., przy czym ich szczegółowe wycliczenie pozostawia referendarzowi sądowemu.

Sygn. akt I C 197/23

UZASADNIENIE

Pozwem złożonym 30 grudnia 2022 roku powód (...) Spółka Akcyjna wniósł o zasądzenie solidarnie od pozwanych G. D. i M. D. na rzecz powoda kwoty 203.831,30 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia następującego po doręczeniu pozwany odpisu pozwu tytułem bezpodstawnego wzbogacenia odpowiadającego wartości świadczenia Banku polegającego na udostępnieniu stronie pozwanej (obecnie rozliczonego) kapitału wypłaconego w ramach nieważnej umowy nr (...) o kredyt mieszkaniowy (...) z 30 grudnia 2008 r. oraz zaniechania żądania zwrotu tego kapitału w okresie wskazanym w uzasadnieniu pozwu względnie odpowiadającego wartości zaoszczędzonych przez pozwanych wydatków jakie musieliby ponieść w razie zaciągnięcia analogicznego zobowiązania w złotych polskich, ewentualnie – gdyby Sąd uznał, że nie ma podstaw do zasądzenia wskazanej wyżej kwoty solidarnie wniósł o zasądzenie od każdego z pozwanych po 101.915,65 zł.

Na wypadek nieuwzględnienia powyższego roszczenia powód wniósł na podstawie art.358¹§3 k.p.c.:

- o zmianę wysokości świadczenia w ten sposób, że kwota należności Banku od strony pozwanej z tytułu rozliczenia nieważności umowy kredytu powinna być poddana waloryzacji sądowej, w ten sposób, że powodowi przysługuje dodatkowe, poza już rozliczonym kapitałem kredytu, świadczenie w postaci kwoty 168.630 zł,

- zasądzenie solidarnie od pozwanych, ewentualnie w częściach równych, kwoty 168.630 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia następującego po doręczeniu pozwany odpisu pozwu.

Jednocześnie powód oświadczył, że kapitał został już między stronami rozliczony wskutek złożenia przez stronę pozwaną oświadczenia w przedmiocie potrącenia, datowanego na 12 kwietnia 2022 r. a wskazana kwota jest wynikiem powiększenia o wskaźnik inflacji za okres od 15 stycznia 2009 r. do 26 kwietnia 2022 r. kwoty kredytu przeliczonej na PLN.

W uzasadnieniu pozwu powód przedstawił szeroką argumentację (uzasadnienie pozwu k.6 verte-19).

Pozwani G. D. i M. D. wniesli o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na rzecz każdego z pozwanych kosztów postępowania.

W uzasadnieniu powodowie zaprzeczyli roszczeniom powoda co do zasady i co do wysokości. Wskazali na brak podstaw do domagania się żądanej kwoty tytułem bezpodstawnego wzbogacenia. W zakresie żądania ewentualnego wskazali na treść art.384¹§4 k.c., który wyłącza możliwość waloryzacji świadczeń pozostających w związku z działalnością przedsiębiorstwa. Przedstawili szeroką argumentację (uzasadnienie odpowiedzi na pozew k.66-69).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 30 grudnia 2008 r. pozwani zawarli z poprzednikiem prawnym powoda (...) S.A. z siedzibą wW.– (...) Spółką Akcyjną w G. umowę nr (...) o kredyt mieszkaniowy (...).

Na podstawie zawartej umowy Bank udzielił pozwany kredyt denominowanego udzielonego w złotych w kwocie stanowiącej równowartość 139.178,88 CHF.

Kredyt miał być przeznaczony na cel mieszkaniowy, na finansowanie kosztów zakupu spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego (§ 1 ust. 2 CSU). W umowie określono okres kredytowania, oprocentowanie. Stosownie do § 4 ustęp 2 części szczególnej umowy przewidziano rachunek obsługi kredytu. Spłata kredytu miała następować zgodnie z harmonogramem doręczanym kredytobiorcy, w równych ratach kapitałowo-odsetkowych.

W treści umowy kredytu zawarto oświadczenie kredytobiorcy, że przed zawarciem umowy otrzymał i zapoznał się z treścią wzoru niniejszej umowy oraz Ogólnych Warunków udzielania przez (...) S.A. kredytu mieszkaniowego (...) oraz wyciągu z Tabeli opłat i prowizji (...) S.A. dla klientów indywidualnych.

Zgodnie z § 1 Części Ogólnej Umowy:

1. Kredyt mieszkaniowy (...) jest udzielany w złotych.
2. W przypadku kredytu denominowanego w walucie obcej, kwota kredytu wypłacana w złotych zostanie określona poprzez przeliczenie na złote kwoty wyrażonej w walucie, w której kredyt jest denominowany, według kursu kupna tej waluty, zgodnie z Tabelą kursów, obowiązującą w Banku w dniu uruchomienia środków, w momencie dokonywania przeliczeń kursowych.
3. W przypadku kredytu denominowanego w walucie obcej:
 - 1) zmiana kursu waluty wpływa na wypłacane w złotych przez bank kwoty transz kredytu oraz na spłacane w złotych przez kredytobiorcę kwoty rat kapitałowo-odsetkowych,
 - 2) ryzyko związane ze zmianą kursu waluty ponosi kredytobiorca, z uwzględnieniem § 13 ust. 3 oraz § 20 ust. 6 umowy.

Stosownie do § 2 ustęp 1 Części Ogólnej Umowy oprocentowanie kredytu ustalane jest według zmiennej stopy procentowej, stanowiącej sumę odpowiedniej stopy bazowej oraz marży banku.

Stosownie do § 6 ustęp 2 pkt 6 i 7 Części Ogólnej Umowy całkowity koszt kredytu może ulec zmianie w przypadku zmiany kursów walut, zmiany wysokości spreadów walutowych.

Zgodnie z § 7 ust. 1 pkt 9 Części Ogólnej Umowy Bank pobiera prowizję za zmianę waluty w jakiej następuje spłata kredytu denominowanego, liczoną procentowo od kwoty kredytu pozostającego do spłaty, prowizja płatna jest najpóźniej w dniu podpisania aneksu do niniejszej umowy.

Zgodnie z § 8 ust. 5 i 6 Części Ogólnej Umowy w przypadku kredytu denominowanego w walucie obcej, prowizje pobierane są w złotych, w równowartości kwot wyrażonych w walucie obcej. Do przeliczenia kwot prowizji z waluty obcej na złote, stosowano kurs sprzedaży danej waluty według Tabeli kursów, obowiązującej w banku w dniu zapłaty prowizji, w momencie dokonywania przeliczeń kursowych.

Stosownie do § 13 ustęp 1, 2 i 3 części ogólnej umowy:

1. w przypadku kredytu denominowanego w walucie obcej, wypłata środków następować miała w złotych, w kwocie stanowiącej równowartość wypłacanej kwoty wyrażonej w walucie obcej.

2. Do przeliczeń kwot walut uruchamianego kredytu stosuje się kurs kupna waluty obcej według Tabeli kursów obowiązującej w Banku w dniu wypłaty środków, w momencie dokonywania przeliczeń kursowych.

3. W przypadku kredytów denominowanych, gdy przyznana kwota kredytu, na skutek różnic kursowych, okaże się na dzień uruchomienia ostatniej transzy kredytu kwotą:

1/ Przewyższającą kwotę wymaganą do realizacji celu określonego w § 1 ust. 2 CSU, Bank uruchomi środki w wysokości, stanowiącej równowartość w walucie kredytu kwoty niezbędnej do realizacji tego celu oraz dokona pomniejszenia salda zadłużenia poprzez spłatę kwoty niewykorzystanej.

2/ Niewystarczającą do realizacji celu, określonego w § 1 ust. 2 CSU, kredytobiorca zobowiązany jest do zbilansowania inwestycji ze środków własnych lub ze środków przeznaczonych na dowolny cel.

W § 15 Części Ogólnej Umowy, który dotyczy zasad spłaty kredytu wskazano, że:

1. spłata kredytu powinna nastąpić w terminach i kwotach, określonych w harmonogramie spłat,

7. w przypadku kredytu denominowanego w walucie obcej:

1/ harmonogram spłat kredytu wyrażony miał być w walucie, w której kredyt jest denominowany,

2/ spłata następuje:

a) w złotych, w równowartości kwot wyrażonych w walucie obcej, przy czym do przeliczeń wysokości rat kapitałowo-odsetkowych spłacanego kredytu stosuje się kurs sprzedaży danej waluty według Tabeli kursów obowiązującej w Banku w dniu spłaty, w momencie dokonywania przeliczeń kursowych, albo

b) w walucie obcej, z zastrzeżeniem lit. c):

- z walutowego rachunku prowadzonego przez Bank, na podstawie pełnomocnictwa do rachunku - poprzez pobranie przez Bank należnych kwot lub

- przelewem z walutowego rachunku prowadzonego przez inny bank lub

- bezpośrednią wpłatę gotówkową dokonaną przez Kredytobiorcę na rachunek obsługi kredytu z zastrzeżeniem, że: wpłaty przyjmowane są w Oddziałach i Placówkach Banku, prowadzących operacje gotówkowe w walutach obcych, operacje w walutach obcych nie obejmują bilonu,

c) w celu zapewnienia spłaty raty kapitałowo-odsetkowej, w dniu wymagalności Kredytobiorca zobowiązany jest posiadać na rachunku walutowym kwotę wystarczającą do pełnej spłaty raty.

Powodowie otrzymali do podpisu gotowy wzór umowy, z którym zapoznali się przed podpisaniem.

Bezsporne, a nadto:

- umowa kredytu k.23-30.

Kredyt został wypłacony pozwanym w dniu 15 stycznia 2009 r. kwocie 365.000 zł. Pozwani dokonywali spłat zgodnie z harmonogramem. W październiku 2021 r. po dokonaniu sprzedaży mieszkania pozwani dokonali spłaty całości kredytu.

Bezsporne, a nadto:

- wniosek o wypłatę k.31,
- zaświadczenie k.34-36,
- zeznania pozwanej k.105- 105 verte,
- zeznania pozwanej k.105 verte.

Pozwem złożonym w Sądzie Rejonowym w G. G. D. i M. D. wnieśli o zasądzenie od (...) Spółki Akcyjnej w W. kwoty 37.179,99 zł. W uzasadnieniu pozwu powołali się na nieważność umowy nr (...) o kredyt mieszkaniowy (...) z dnia 30 grudnia 2008 r.

Dnia 15 czerwca 2021 r. roku Sąd Rejonowy w G. wydał wyrok uwzględniający powództwo w całości. Wyrokiem z dnia 25 lutego 2022 r. wydanym w sprawie II Ca 1231/21 Sąd Okręgowy w S. oddalił apelację (...) Spółki Akcyjnej w W.. W uzasadnieniu orzeczenia Sąd wskazał na przesłankowe stwierdzenie nieważności umowy przedstawiając szczegółowe argumenty w tym zakresie.

Bezsporne, nadto:

- wyrok z dnia 15 czerwca 2021 r. z uzasadnieniem (k. 43-45),
- wyrok z dnia 25 lutego 2022 r. z uzasadnieniem (k.46-50).

Pismem z dnia 15 kwietnia 2022 r. pozwani wezwali powoda do zapłaty kwoty 401.134,05 zł tytułem nienależnie uiszczonych spłat kredytu pomniejszonych o kwotę zasądzoną wyrokiem Sądu Rejonowego w G. i kwoty 50.000 CHF. Jednocześnie złożyli oświadczenie o potrąceniu swojego roszczenia z roszczeniem powoda o zwrot udzielonego kapitału w kwocie 365.000 zł na zasadzie art.498 k.c.

Bezsporne, a nadto:

- pismo z dnia 12 kwietnia 2022 r. k.33.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo okazało się nieuzasadnione.

Powód w niniejszym postępowaniu dochodził :

- zasądzenia od pozwanych G. D. i M. D. na rzecz powoda kwoty 203.831,30 zł tytułem bezpodstawnego wzbogacenia odpowiadającego wartości świadczenia Banku polegającego na udostępnieniu stronie pozwanej (obecnie rozliczonego) kapitału wypłaconego w ramach nieważnej umowy nr (...) o kredyt mieszkaniowy (...) z 30 grudnia 2008 r. oraz zaniechania żądania zwrotu tego kapitału w okresie wskazanym w uzasadnieniu pozwu względnie

odpowiadającego wartości zaoszczędzonych przez pozwanych wydatków jakie musieliby ponieść w razie zaciągnięcia analogicznego zobowiązania w złotych polskich,

ewentualnie:

- zmiany wysokości świadczenia w ten sposób, że kwota należności Banku od strony pozwanej z tytułu rozliczenia nieważności umowy kredytu powinna być poddana waloryzacji sądowej, w ten sposób, że powodowi przysługuje dodatkowe, poza już rozliczonym kapitałem kredytu, świadczenie w postaci kwoty 168.630 zł,

- zasądzenia solidarnie od pozwanych, ewentualnie w częściach równych, kwoty 168.630 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia następującego po doręczeniu pozwany odpisu pozwu.

Bezspornym w przedmiotowej sprawie było, iż w dniu 30 grudnia 2008 roku strony zawarły umowę o kredyt, a ponadto, że przed pomiędzy stronami toczyło się postępowanie z powództwa G. D. i M. D. o zapłatę. W rezultacie rozpoznanej sprawy prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w G., utrzymanym w mocy wyrokiem Sądu Okręgowego w S., uwzględniono żądanie zasądzenia kwoty 37.179,99 zł wskazując na przesłankowe stwierdzenie nieważności umowy przedstawiając szczegółowe argumenty w tym zakresie. Poza sporem pozostawał też fakt rozliczenia pomiędzy stronami kwoty udostępnionego pozwany przez powoda kapitału kredytu wskutek potrącenia dokonanego przez pozwanych przysługującej im wierzytelności o zwrot nienależnych świadczeń spełnionych na poczet nieważnej umowy.

Przechodząc do rozważenia zasadności poszczególnych roszczeń zgłoszonych przez powoda w pierwszej kolejności należy wskazać, iż kwestia ważności umowy była przedmiotem przesłankowego badania przez Sąd we wskazanym już z wyżej postępowaniu toczącym się z powództwa pozwanych. Wskazać należy, iż zgodnie z przepisem art. 365 k.p.c. orzeczenie prawomocne wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej, a w wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby. Moc wiążąca prawomocnego orzeczenia (art. 365 § 1 k.p.c.) polega między innymi na zakazie dokonywania ustaleń i ocen prawnych sprzecznych z ustaleniami i ocenami już w sprawie osądzonej między tymi samymi stronami. Wyrok prawomocny ma powagę rzeczy osądzonej tylko co do tego, co w związku z podstawą sporu stanowiło przedmiot rozstrzygnięcia, a ponadto tylko między tymi samymi stronami (art. 366 k.p.c.). Abstrahując od rozważań na ile przesłankowe stwierdzenie nieważności umowy jest wiążące w innym postępowaniu, Sąd miał na uwadze, że w istocie kwestia nieważności umowy pozostała poza sporem bowiem zgłoszone żądania powoda opierały się o założenie nieważności umowy a pozwani nie kwestionowali, że umowa jest nieważna.

Kluczową konsekwencją stwierdzenia nieważności umowy kredytu jest okoliczność traktowania takiej umowy, jakby nigdy nie została zawarta. Sankcja w postaci bezwzględnej nieważności umowy powoduje, że strony powinny dokonać zwrotu świadczeń, które otrzymały w wykonaniu nieważnej umowy kredytu. Tym samym nieważność umowy powoduje po stronie kredytobiorcy obowiązek zwrotu kapitału uzyskanego od banku tytułem kredytu z kolei po stronie banku obowiązek zwrotu na rzecz kredytobiorcy sumy świadczeń uzyskanych tytułem rat kapitałowo-odsetkowych spełnionych przez cały okres kredytowania. Podstawą prawną roszczenia w takim przypadku jest art. 405 k.c. w zw. z art. 410 k.c., które dotyczą tzw. świadczenia nienależnego. Zgodnie ze wskazanymi przepisami, kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Przepis ten stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego, tj. takiego, w którym ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia (art. 410 § 1 i 2 k.c.). Kwestia rozliczenia świadczeń wynikających z nieważnej umowy kredytowej stanowiła przedmiot sporu zarówno w doktrynie jak i w orzecznictwie sądowym, z uwagi na dwie konkurencyjne teorie określające sposób zwrotu dokonanych przez strony świadczeń tj. teoria salda i teoria dwóch kondykcji. Wskazać należy, iż teoria salda przewiduje, że pieniądze powinna zwrócić strona, która uzyskała większą korzyść. Stosując tę teorię Sąd dokonuje w procesie niejako automatycznej kompensaty wzajemnych roszczeń stron. Teoria salda zakłada, że w przypadku kiedy

Sąd dojdzie do przekonania, że umowa kredytu jest nieważna, wówczas dokonuje porównania wartości wzbogacenia każdej ze stron umowy i wskazuje powstanie roszczenia tylko po tej stronie umowy, której wzbogacenie posiada wyższą wartość. Wysokość roszczenia w takim przypadku będzie stanowiła różnica pomiędzy kwotą większego wzbogacenia i kwotą mniejszego wzbogacenia. Z kolei teoria dwóch kondycji zakłada, że w sytuacji stwierdzenia przez Sąd, że umowa jest nieważna, obie strony umowy (kredytobiorca oraz bank) stały się bezpodstawnie wzbogacone. Każdej ze stron przysługuje odrębne roszczenie, którego można dochodzić niezależnie od roszczenia przysługującego drugiej stronie. Tak ukształtowany zakres roszczeń sprawia, że roszczenie jednej ze stron może zostać potrącone, jak również dochodzone w drodze powództwa wzajemnego.

O kwestii sposobu rozliczenia świadczeń z nieważnej umowy kredytowej przesądził Sąd Najwyższy w uchwale z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21, gdzie w uzasadnieniu wskazano, że umowa, która nie może wiązać bez niedozwolonego postanowienia – o czym decydują obiektywne kryteria wynikające z prawa krajowego – jest w całości bezskuteczna, a w konsekwencji konsument i kredytodawca mogą żądać zwrotu świadczeń spełnionych na jej podstawie jako nienależnych (art. 410 § 1 k.c.). Roszczenia stron mają charakter odrębny (niezależny), co oznacza, że nie ulegają automatycznie wzajemnej kompensacji i konsument może żądać zwrotu w całości spłaconych rat kredytu niezależnie od tego, czy i w jakim zakresie jest dłużnikiem banku z tytułu zwrotu nienależnie otrzymanej kwoty kredytu. W tej kwestii Sąd Najwyższy potwierdził stanowisko wyrażone w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 2021 roku wydanej w sprawie III CZP 11/20, w której uznał teorię dwóch kondycji za prawidłowy sposób, w który sąd może rozstrzygnąć o roszczeniu „frankowicza” lub innej osoby pokrzywdzonej kredytem walutowym.

W świetle takiego stanowiska uznać należy, iż przy rozliczeniu wzajemnych świadczeń spełnianych na podstawie umowy, która została uznana za nieważną, zastosowanie powinna mieć teoria dwóch kondycji, która przewiduje, że powstają w takiej sytuacji dwa stosunki prawne i każda ze stron ma roszczenie do drugiej o zwrot środków na podstawie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu.

Z ustaleń dokonanych w toku postępowania wynika jednoznacznie, że w powyższym zakresie doszło do rozliczenia stron.

W ramach zgłoszonego żądania powód domagał się zasądzenia kwoty 203.831,30 zł tytułem bezpodstawnego wzbogacenia. Roszczenie to zdaniem strony powodowej znajduje postawę w przepisanych dotyczących bezpodstawnego wzbogacenia.

Zgodnie z art. 405 k.c. kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Jest to regulacja o charakterze otwartym, co oznacza, że enumeratywne wymienienie przypadków objętych jej stosowaniem nie jest w istocie możliwe i wynika przede wszystkim z ukształtowanej praktyki sądowej. Szczególnym rodzajem bezpodstawnego wzbogacenia jest tzw. świadczenie nienależne, którego definicja legalna zawarta jest w przepisie art. 410 k.c., zgodnie z którym świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

Z przepisów tych wynika obowiązek zwrotu nienależnego świadczenia dokonanego na podstawie nieważnej czynności prawnej. W przedmiotowej sprawie zaś świadczeniem banku była wyłącznie wypłata kapitału. Powód wywodził, że wartość nienależnego świadczenia niepieniężnego spełnionego przez Bank odpowiada wartości świadczenia Banku polegającego na udostępnieniu stronie pozwanej (obecnie rozliczonego) kapitału wypłaconego w ramach nieważnej umowy nr (...) o kredyt mieszkaniowy (...) z 30 grudnia 2008 r. oraz zaniechania żądania zwrotu tego kapitału w okresie wskazanym w uzasadnieniu pozwu względnie odpowiadającego wartości zaoszczędzonych przez pozwanych wydatków jakie musieliby ponieść w razie zaciągnięcia analogicznego zobowiązania w złotych polskich,

Korzystanie z kapitału banku na podstawie nieważnej umowy nie stanowi jakiegokolwiek świadczenia banku na rzecz kredytobiorcy, ale jest wynikającym z nienależnego świadczenia stanem faktycznym, które nie powoduje powstania

żadnych roszczeń poza samym roszczeniem o zwrot rzeczonoego kapitału. Okoliczność, że na skutek korzystania z kapitału przez kredytobiorcę, a nie przez bank, bank nie mógł uzyskać potencjalnego zysku nie ma tutaj żadnego znaczenia, ponieważ reżim odpowiedzialności z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia nie przewiduje obowiązku zapłaty *lucrum cessans* - w przeciwieństwie do reżimu odpowiedzialności odszkodowawczej (art. 361 § 2 k.c.). Należy zauważyć, że w istocie jedynym przewidzianym przez prawo cywilne świadczeniem związanym z korzystaniem z cudzego kapitału są odsetki, które mogą mieć postać odsetek umownych albo ustawowych (art. 359 k.c., art. 481 k.c.). Niezależnie od powyższego, brak jest podstaw prawnych do określenia wysokości wynagrodzenia przysługującego bankowi, jak również nie sposób nie zauważyć, że nawet w razie stwierdzenia, że roszczenie takie przysługuje powodowi, to analogiczna wierzytelność przysługiwałaby pozwanym, skoro podczas wykonywania umowy kredytu również bank korzystał z środków pieniężnych, które pozwani wpłacali tytułem rat i innych należności wynikających z umowy kredytu i zaniechali żądania ich zwrotu.

W końcu zaś godzi się zauważyć, że przyjęcie, że uznanie umów kredytu za nieważne na skutek zastosowania art. 6 ust. 1 dyrektywy nr 93/13 powoduje w konsekwencji powstanie roszczenia przedsiębiorcy o wynagrodzenie, którego wysokość mogłaby przekraczać należności wynikające z samej umowy byłoby niewątpliwie sprzeczne z *ratio legis* powyższej regulacji, która ma na celu ochronę konsumentów. Należy również podkreślić, że celem art. 6 dyrektywy 93/13 jest to, aby konsument nie został związany nieuczciwymi warunkami umownymi stosowanymi przez przedsiębiorcę, w tym wypadku przez bank. Ochrona ta ma służyć realizacji celu odstrasżającego zawartego w art. 7 dyrektywy 93/13. Polegać ma ona na tym, by przedsiębiorca w umowach zawieranych z konsumentem nie wprowadzał nieuczciwych warunków. Obowiązek zapłaty przez konsumenta na rzecz banku wynagrodzenia za korzystanie z kapitału osłabiałoby odstrasżający skutek wynikający z art. 6 i 7 dyrektywy 93/13. Takie praktyki powodowałyby, że cele dyrektywy 93/13 zostałyby pozbawione skuteczności.

Trybunał Sprawiedliwości UE uznał, że bank nie ma obowiązku płacić wynagrodzenia za korzystanie z pieniędzy konsumenta, który odstąpił od umowy i zażąda zwrotu spełnionego świadczenia na gruncie dyrektywy o transakcjach na odległość (por. wyrok z 4 czerwca 2010 r., L., C-301/18). Tym mniej prawdopodobna jest zatem jego aprobata dla tego rodzaju żądania zgłaszanego przez przedsiębiorcę w związku z upadkiem transakcji z powodu zastosowania przez tego przedsiębiorcę klauzuli abuzywnej. Byłoby to stanowisko wprost sprzeczne z dyrektywą 93/13, albowiem zarówno dyrektywa, jak również jej interpretacja w *acqis communautaire* są silnie naznaczone myślą o pierwotnej naganności strony posługującej się i to w działalności profesjonalnej, stale klauzulami abuzywnymi (por. E. Łętowska, *Kwalifikacje prawne ...*, Iustitia Nr 3(41)/2020, str. 127).

Z powyższym w pełni koresponduje oficjalna opinia Rzecznika Generalnego TSUE z 16 lutego 2023 roku, wedle której bankom nie przysługuje prawo do roszczenia pieniężnego wykraczającego poza sam zwrot kapitału kredytu przez konsumenta. Uznanie umowy kredytu hipotecznego za nieważną stanowi konsekwencję zamieszczenia w tej umowie nieuczciwych warunków przez bank. Przedsiębiorca nie może czerpać korzyści gospodarczych z sytuacji powstałej na skutek własnego bezprawnego działania. W przypadku uwzględniania takich roszczeń banków, nie byłoby to działanie zniechęcające te instytucje do dalszego stosowania nieuczciwych warunków w umowach kredytowych. Dodatkowo naliczanie wynagrodzenia przez banki za kapitał udzielony mocą umowy kredytu indeksowanego lub denominowanego do waluty obcej, określane niekiedy mianem bezpodstawnego wzbogacenia konsumenta, mogłoby zniechęcić konsumentów do dochodzenia swoich praw przed sądem. To z kolei pozbawiło by skuteczności dyrektywę 93/13 w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich. Choć przywołana opinia nie jest wiążąca, to jednak w pełni pokrywa się z ugruntowanym stanowiskiem doktryny prawa krajowego.

Sąd zwraca też uwagę, że w wyroku z dnia 15 czerwca 2023 r. w sprawie o sygn. C-520/21 Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej orzekł, że w sprzeczności z celami dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. stoi wykładnia przepisów krajowych dopuszczająca możliwość dochodzenia przez instytucje kredytowe od konsumentów, po stwierdzeniu nieważności umowy kredytu roszczeń wykraczających poza zwrot kapitału wypłaconego z tytułu wykonania tej umowy oraz poza zapłatę ustawowych odsetek za zwłokę od dnia wezwania do zapłaty.

W tym kontekście całkowicie nietrafne są również wywody powoda co do bezpodstawnego wzbogacenia kosztem powoda w zakresie wartości wydatków zaoszczędzonych przez stronę w związku z tym, że nie musiała zaciągać kredytu w PLN. Marginalnie należy wskazać, że brak podstaw do hipotetycznego założenia, że pozwani zaciągnęliby kredyt w PLN. Nawet przy założeniu, że tak - to brak podstaw do uznania, że nie poniesione koszty związane są z powstaniem bezpodstawnego wzbogacenia kosztem powoda. Trudno bowiem założyć, że to właśnie powód udzielałby kredytu w PLN, a tylko w takim przypadku można by ewentualnie mówić, że doszło do zubożenia banku.

Powód na wypadek nieuwzględnienia roszczenia wartości korzystania przez pozwanych z kapitału wniósł o zmianę wysokości świadczenia w ten sposób, że kwota należności Banku od strony pozwanej z tytułu rozliczenia nieważności umowy kredytu powinna być poddana waloryzacji sądowej, w ten sposób, że powodowi przysługuje dodatkowe, poza już rozliczonym kapitałem kredytu, świadczenie w postaci kwoty 168.630 zł i zasądzenie solidarnie od pozwanych, ewentualnie w częściach równych, kwoty 168.630 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia następującego po doręczeniu pozwanym odpisu pozwu. Jako podstawę prawną powód powołał art.358¹ §3 k.c.

Zgodnie z treścią wskazanego przepisu, w razie istotnej zmiany siły nabywczej pieniądza po powstaniu zobowiązania, sąd może po rozważeniu interesów stron, zgodnie z zasadami współzycia społecznego, zmienić wysokość lub sposób spełnienia świadczenia pieniężnego, chociażby były ustalone w orzeczeniu lub umowie. Jedynie istotna zmiana siły nabywczej pieniądza, zgodnie z art.358¹ §3 k.c. rodzi możliwość żądania, aby wysokość świadczenia określił sąd, mając na uwadze zasady współzycia społecznego i interesy stron. Waloryzacja sądowa jest wyjątkiem od zasady nominalizmu oraz ma charakter subsydiarny, gdyż oznacza brak lub nieadekwatność umownych klauzul waloryzacyjnych, jak również niemożność porozumienia się stron co do wysokości świadczenia już po tym, jak istotna zmiana siły nabywczej pieniądza się zaktualizowała. W ocenie Sądu, na przestrzeni lat 2009 (zawarcie umowy) – 2022 (złożenie pozwu) nie ziszcila się przesłanka istotnej zmiany siły nabywczej **pieniądza**, a tym bardziej taka waloryzacja sądowa jakiej domaga się powód nie byłaby zasadna w świetle zasad współzycia społecznego (aktualne wskazane wyżej argumenty).

W ocenie Sądu, także art.358¹ §4 k.c. stanowi przeszkodę do uwzględnienia żądania w tym zakresie albowiem dochodzenie zwrotu świadczenia spełnionego na skutek nieważnej umowy pozostaje niewątpliwie w związku z prowadzeniem przedsiębiorstwa powoda. Przepis stanowi jednoznacznie, że z żądaniem zmiany wysokości lub sposobu spełnienia świadczenia pieniężnego nie może wystąpić strona prowadząca przedsiębiorstwo, jeżeli świadczenie pozostaje w związku z prowadzeniem tego przedsiębiorstwa. W ocenie Sądu wskazany przepis winien być interpretowany szeroko i brak jest podstaw do uznania, że hipotezą przepisu nie są objęte świadczenia wynikające z umowy nieważnej, albowiem waloryzacja wskazana w art. 358¹ § 3 k.c. odnosi się do wszelkich zobowiązań, bez względu na źródło ich powstania.

Nadto, w ocenie Sądu domaganie się waloryzacji sądowej stoi w sprzeczności z celami dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r.. Sąd miał na uwadze, że w powołanym wyżej wyroku z dnia 15 czerwca 2023 r. w sprawie o sygn. C-520/21 Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej jednoznacznie wskazał, na brak możliwości po stwierdzeniu nieważności umowy kredytu domagania się przez bank roszczeń wykraczających poza zwrot kapitału wypłaconego z tytułu wykonania tej umowy oraz poza zapłatę ustawowych odsetek za zwłokę od dnia wezwania do zapłaty. Wprawdzie TSUE nie wskazał jednoznacznie na waloryzacją ale

odpowiadał na pytanie Sadu odnoszące się również do waloryzacji sądowej. Posłużenie się w przywołanym orzeczeniu przez TSUE pojęciem „rekompensata”, w ocenie Sądu wskazuje jednak na brak możliwości domagania się wszelkich roszczeń poza wyżej wskazanymi. Pojęcie rekompensata oznacza zrównoważenie lub wyrównanie braku, niedoboru lub ujemnego charakteru czegoś, zlikwidowanie poniesionych przez kogoś strat lub doznanych krzywd. Waloryzacja sądowa ma na celu niewątpliwie przywrócenie rzeczywistej wartości długu a tym samym mieści się w pojęciu rekompensaty.

Mając powyższe na uwadze Sąd oddalił powództwo w całości.

Stan faktyczny w przedmiotowej sprawie Sąd ustalił na podstawie zebranego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności na dokumentach zawartych w aktach niniejszej sprawy. Żadna ze stron nie kwestionowała dowodów z dokumentów co do ich treści. Sąd nie dopatrył się okoliczności, które podważałyby wiarygodność dowodów z dokumentów. W ocenie Sądu nie budzą one żadnych zastrzeżeń. Ponadto fakty stanowiące podstawę rozstrzygnięcia w istocie były niesporne, zaś spór skupiał się przede wszystkim na ocenie prawnej dochodzonych przez powoda roszczeń i podnoszonych przez pozwanych zarzutów. Mając na uwadze wyżej wskazane rozważania Sąd pominął także dowód z opinii biegłego.

Orzeczenie o kosztach procesu zapadło na podstawie art. 98 k.p.c. Mając na uwadze fakt, iż strona powodowa wygrała proces w całości, zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, Sąd ustalił, że koszty w całości ponosi powód. Jednocześnie Sąd zastosował normę z art. 108 § 1 k.p.c., zgodnie z którą Sąd rozstrzyga o kosztach w każdym orzeczeniu kończącym sprawę w instancji, Sąd może jednak rozstrzygnąć jedynie o zasadach poniesienia przez strony kosztów procesu, pozostawiając szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu; w tej sytuacji, po uprawomocnieniu się orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie, referendarz sądowy w sądzie pierwszej instancji wydaje postanowienie, w którym dokonuje szczegółowego wyliczenia kosztów obciążających strony. Tym samym Sąd pozostawił szczegółowe wyliczenie kosztów referendarzowi sądowemu.

Mając na uwadze powyższe, Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.

SSO Katarzyna Krasny